

The Australian Esperantist

Oficiala Organo de la Aŭstralia Esperanto Asocio.

Jarkotizo: 15\$ (aŭ 24 respondkuponoj).

Anoncoj: Tri linioj: 5\$.

Redaktoro: F. R. BANHAM, 31 St. Andrews Ave., Rosanna, N.22, Vic.

Address of A.E.A.: Box 2122T, P.O., Elizabeth Street, Melbourne.

Treasurer: K. Linton, 11 Poplar Street, South Caulfield, S.E.8.

N-ro 24 (104).

MELBURNO

Sept. - Okt., 1961.

"OTHELLO" IN ESPERANTO.

The Thirteenth Work of Shakespeare Appears in the International Language.

When Reto Rossetti formed the intention of translating "Othello" this tragedy was more appreciated abroad than in England itself, because of its intense passion, which had wide appeal for less inhibited peoples, as it once had for the lusty Englishman of the great poet's day. The emotionally phlegmatic of our time, however, still sensed certain reticences regarding it.

Rossetti finished the work in 1951. It was presented at the Scottish Esperanto Congress at Dundee in that year, with Wm. Auld as Othello, Rossetti as Iago, and Carola Rossetti as Desdemona.

In the last decade Othello in England took on a new significance, partly because the race problem it mirrored became more topical, and partly because modification of sex tabus there brought the erotic element into wider social toleration.

Of the 37 dramas of Shakespeare, Othello is the 13th to be translated into Esperanto. The most diligent translator was S. A. Andrew, who rendered four works into prose. The others followed the form of the originals. With the exception of Hamlet (trans. Zamenhof) and The Tempest (Motteau), all have been translated by those with English as their mother tongue.

How do the Esperanto translations compare with the national language

renderings? The question first arose when De Beaufront declared Hamlet superior to the best French translations. Read Fraser-Tytler's condemnation of Voltaire's translation of the work ("Principles of Translation": Dent's Everyman). The query was raised again with the publication of "Sinjoro Tadeo" (Pan Thaddeus), La Infero, Peer Gynt, La Floroj de l'Malbono and other classics. The coming "complete Heine" in Esperanto will evoke it anew.

Some competent critics rank them high in the scale of clarity and fidelity. One such wrote in "La Nouvelle Revue Française" (11/58) of The Rubaiyat of Omar Khayyam (trans. Prof. G. Waringhien): "There are hundreds of translations of the Quatrains in the many languages... the most exact that I know is the Esperanto translation by Gaston Waringhien". Dr. I. Lapenna says: "La Infero is superior to the best English translations, owing in part to the poverty of English in feminine rhymes". Here Dorothy Sayers: "The heavy thump of the masculine rhymes, which predominate in English": Introduction to her translation of The Divine Comedy. Marjorie Boulton's remarks on Hamlet (Zamenhof's trans.) are restrained, measured, but just: "It is perhaps competent rather than brilliant, but it is a good translation—readable, speakable, actable, generally a fair

rendering of the original." Similarly Waringhien, having mentioned certain defects, remarks on its fine style and outstanding fitness for stage presentation. We await the day when a Britisher—a Gregor, Auld, Newell, Rossetti—shall give us a new version, textually complete in all its expressive fullness.

One hears it said: "I learned Esperanto to read original Esperanto works, which I could not otherwise read. We have foreign classics in our own language." But others can say with good cause: "I learned Esperanto to read works from Czech, Danish, Hungarian, Bulgarian, Estonian and other tongues because I simply can't get them in English." For instance, only one of the Polish Mickiewicz's works—Pan Thaddeus—seems procurable in English. And where could you now get "The Inspector" by the Russian Gogol (1)? Walter Scott Ltd. published it in 1892. Many of the relatively few English translations from the vast non-English literatures are uninspired, poorly rendered, and even misleading. The best of the rest are the work of a few chosen masters in two tongues. How many translators meet the postulate of Fraser-Tytler that beside a full mastery of his own tongue a translator must have a perfect mastery of the language of the original and a competent acquaintance with the subject of which it treats?

Now, the Esperantist possesses an incalculable dual advantage in that the translation is made by one having mastered equally the language of the author (being himself of that speech) and of Esperanto, the medium. Inversely, several original Esperanto books, and a few translations into Esperanto, have been rendered into national languages, Esperanto thus serving as a "bridge" language.

Esperanto litterateurs would do well to make a frank assay of the comparative value of our wealth of translated poetry. Every traceable comment or judgment, made objectively, should be garnered and worked into a clear pattern of general appraisal, each work of importance being given a short chapter. This documentation could then be

presented in fitting form to such circles as are ready to weigh honest evidence.

High qualifications in their own field have not enabled some of our academic disparagers to see the obvious, namely, that it is necessary to know Esperanto well in order to fairly judge an Esperanto work. This blinkered attitude evoked the criticism referred to in a letter from Rossetti to G. B. Shaw: "Today in Britain it seems an absolute axiom that to assess Esperanto one must know it. If one masters Esperanto in order to judge it, one's testimony automatically becomes invalid, for then one is an 'Esperantist'" ("British Esperantist," July, 1960).

(1) Translated by Zamenhof in 1907 under title "La Revizoro".

See La Rondo 3/48, 6/46, 3/11/50, 6/51, 7/51, 9/56. The A.E. 10/60.

LA GARDISTO.

Nokt' malvarma kaj malluma
regas sur la ter'.

Ĉiu jam de longe dormas;
frostas la aer'.

Sole vagas nur gardisto
sur la kota strat'—

je la domoj li rigardas,
muta kun malŝat'.

Tie ĉiu dolĉe dormas
en molvarma lit'.

Ho, se li ripozus tiel,
laca de rigid'.

"Vidu, mi nenion havas,"

plendas li al si—

fremdan bonon kaj ripozon
gardi devas li.

—Speciale verkita por ni de D.
D. Rabinoviĉ-Tajc, Herchel
str. 18, Hadera, Israel.

Jen la grandioza havenponto
en Sidnejo, kongresurbo.

Australia Kroniko

SECOND LIST OF CONGRESS MEMBERS:

39. Mr. F. Franjic (Sydney)
40. Mr. R. Springer (Sydney)
41. Mrs. M. Springer (Sydney)
42. Mr. A. Murdoch (Sydney)
43. Mrs. B. Murdoch (Sydney)
44. Mrs. M. McMullen (Sydney)
45. Mrs. G. Kirkwood (Mylstom, N.S.W.)
46. Dr. K. Bowling (Sydney)
47. Miss N. Farns (Sydney)
48. Mr. H. Webber (Sydney)
49. Mrs. R. Carruthers (Sydney)
50. Mrs. M. Duncan (Manly)
51. Mr. K. J. Hirschel (Melbourne)
52. Mr. R. Harry (Canberra)
53. Mr. I. Maddern (Morwell, Vic.)
54. Mrs. E. Maddern (Morwell, Vic.)
55. Miss M. Maddern (Morwell, Vic.)
56. Miss D. Maddern, Morwell, Vic.)
57. Miss P. Maddern (Morwell, Vic.)
58. Dr. G. K. Rutherford (Canberra)
59. Mr. N. Gamble (Canberra)
60. Mrs. J. Torr (Canberra)
61. Mrs. E. M. Hill (Melbourne)
62. Mr. E. Crowe (Melbourne)
63. Mr. J. Davidson (Canberra)
64. Mrs. A. Davidson (Canberra)
65. Miss K. Davidson (Canberra)
66. Miss M. Drake (Sydney)
67. Miss B. Drake (Sydney)
68. Mr. F. Dash (Sydney)
69. Mrs. W. Begg (Manly)
70. Mr. T. Perry (Sydney)
71. Mr. F. R. Banham (Melbourne)
72. Mr. K. Smith (Sydney)
73. Dr. R. Robbins (Canberra)
74. Miss B. M. Henderson (Manly)
75. Mr. W. Chandler (Sydney)
76. Mrs. Rita Aagard (Auckland, N.Z.)

The Mayor of Manly will receive visitors at a Civic Reception at 10.30 a.m. on Sunday, January 7. After the Civic Reception the members of the Manly Esperanto Club will be hosts to the visitors for lunch and entertainment will be arranged for the afternoon. Congress members contact the Hon. Secretary, Mrs. B. Cleminson, 20 Sturgess Avenue, Harbord, N.S.W. (XF 1854).

Please Note: Cheques, money orders, postal notes should be made payable to "13th Australian Esperanto Congress".

Congress Poster Competition.

The Congress Committee invites Esperantists and their friends to a Poster Competition. Posters of any medium, not larger than 30in. x 40in. are eligible. Theme: Esperanto, the International Language. Six cash prizes will be awarded for the best posters. Entries will be judged by the well-known Sydney artist and winner of the Blake Prize, Mr. Stanislaus Rapotec. Winners will be announced and cheques presented at the official opening of Congress at Anzac House on Tuesday, January 2, 1962. Posters remain the property of A.E.A. and the Sydney Esperanto Society.

Entries close on November 30, 1961, and should be sent to "Esperanto House", 143 Lawson Street, Redfern, N.S.W., carefully rolled in a cylinder.

GENERALA KUNVENO DE A.E.A.

La Generala Kunveno de A.E.A. okazos en Esperanto House, 143 Lawson Street, Redfern, N.S.W., je Merkredo, 3-an de Jan., 1962.

Tagordo:

- (1) Jarraportoj de la Asocio
- (2) Proponoj de la membroj
- (3) Elektio de Estraro
- (4) Estonta agado de la Asocio
- (5) Loko de la 1964-a Kongreso
- (6) Eventualajoj

Klubo kaj individuaj membroj sendu proponojn por la Generala Kunveno antaŭ la 15-a de Dec., 1961, al: A.E.A.—Box 2122 T., Elizabeth Street P.O., Melbourne, Vic.

—HERBERT KOPPEL,

Hon. Landa Sekretario de A.E.A.

● **BRISBANE:** Sola aktiveco de nia Societo konsistas el instruado de lernantoj; estas 4 klasoj, gvidataj de S-ro Guenster, S-ino Beck, S-ino Sandford kaj S-ro Grant. Pro la maloftaj kunvenoj (dufoje monate) la Prezidanto decidis ke pli bone estas koncentrigi je instruado.

Enninenta vizitanto, kune kun sia edzino, estis S-ro P. Schwerin (Sydney), kiujn Ges-roj Gunster gastigis vesperramango ĉe ilia hejmo, kaj post kelkaj tagoj, Ges-roj Behncken veturigis ilin al la Ora Marbordo kaj aliaj lokoj, antaŭ ol la vizitantoj foriris por ferii ĉe Caloundra.

Novajo pri S-ino V. Fraser sciigas ke ŝi luis automobilon kaj forvojaĝis al Skotlando, post ĉeesto de la Kongreso en Harrogate.

F-ino Scaroni, kune kun kvar fraŭlinoj, faras vojaĝon en Eŭropo, kaj la Delegito ricevis poŝtkarton de ŝi el Aŭstrujo, kie ŝi vizitis la Esperanto-Muzeon kaj konversaciis kun S-ro Steiner. Ŝi intencas vojaĝi en Eŭropo dum 9 semajnoj kaj aĉetis automobilon por fari la vojaĝon.

—S.L.P.

● **PERTH:** Vizitis (20/7) nin S-ro P. Holmes, el Seymour, Viktorio, kies ŝipo (survoje al Eŭropo) haltis dum kelkaj horoj en Fremantle. La 3-an de Aug. ni gastigis S-inon B. Bennett el Sidnejo, kiu rakontis al ni multajn interesajn pri siaj vojaĝoj. Ŝi estis intervjuata de 6 WF Radio-Studio en la Virina Horo. Kvankam tro malmultaj ligoj ĉeestis dum ĉi tiu vespero, tiuj kiuj renkontis S-inon Bennett volas danki al D-ro kaj S-ino Einihovici pro la oportuno renkonti tiel ĉarman virinon. Samvespere ni ĝojis revidi S-inon G. Pollard, kiu antaŭ nelonge eliris hospitalon.

Kun bedaŭro ni devas raporti la morton de S-ro Stanley Hicks, kiu mortis la 7-an de Aŭgusto.

● **SYDNEY:** Oportunvendado (1/7) enspezis £22. Tombolvespero (24/7) enspezis £12/6. La sola prelego estis de F-ino Rita van Ryswyk, kiu parolis pri Esperanto en Nederlando (10/7). Dum debatvespero (31/7) la anoj diskutis du tre gravajn temojn, unue, ke malplena stomako estas pli bona ol malplena cerbo, kaj due, ke la formiko estas pli feliĉa ol la aglo. En sonbendprogramo (14/8) S-ro J. Matasin disaŭdigis Poul Thorsen legantan siajn poemojn, kaj Ivo Lapenna prelegantan pri la Universala Deklaracio de la Homaj Rajtoj. La plej ofta programo estis prelegetoj de la anoj:—vivanta gazeto, sed efektive prelegetoj (17/7); prelegetoj pri eŭropaj kongresoj de Esperanto (7/8); prelegetoj pri internaciaj organizaĵoj de Esperanto (2/8).

La prelegetoprogramoj estas ĝin-daj se sufiĉe de la partoprenantoj sin preparis antaŭe. La debatvesperoj same, sed oni povus diskuti temojn almenaŭ iomete pli gravajn. La sonbendprogramo, ĝuata de la spertuloj, kaj tre forte efikanta sur la lingvonivelo de la anoj, estas iom

kontaŭstarata de kelkaj anoj.

En la Esperanto-Domo du klasoj, komencas kaj daŭriga, kunvenis lunde antaŭ la klubkunveno. En Ashfield, Parramatta kaj Hornsby daurigaj kaj komencaj kursoj en la Vesper-Lernejoj.—P. M. Dunn.

● **MANLY:** La anoj de ĉi-tiu nove fondita klubo kunvenas ĉiun trian dimanĉon en la monato ĉe 5 Esplanade, Manly. Kutime ĉeestas ĉ. 30 el la 40 anoj. Lastatempaj aranĝoj estis:

Marto: Gast-parolantoj el Sydney E.-Societo (Rita v. Rijswijk el Nederlando, Milan Sudec el Jugoslavujo).

Aprilo: Ludoj kaj Kantoj.

Majo: Tutaga pikniko ĉe Lane Cove Nacia Parko (ĉeestis 60).

Junio: Generala Kunveno, elekto estraro, akcepto de Konstituciaj Regularoj.

Julio: Prelego pri "Nov-Gvineo" kun diapositivaj de S-ino M. McMullen.

Aŭgusto: Prelego de Kevin Smith pri "Mia vojaĝo Eŭropon".

Krom la dimanĉaj kunvenoj okazis ankau aliaj aranĝoj ekz. (a) 3 kant-vesperoj en la hejmo de S-ino R. Carruthers; (b) Film-Vespero (angla-lingve) de Urbkonsilisto F. Preacher pri vojaĝo al Sud-Ameriko; (c) Film-Vespero (Esperantlingve kun traduko) en la granda halo de la Vespera Kolegio. S-ro Schwerin prelegis pri Eŭropo, ĉeestis 60. Tagjurnalo "Manly Daily" regule raportas pri niaj kunvenoj kaj nun eldonas ĉiusemajne E-lecionojn en "Esperanto Corner".

Daŭras 2 kursoj en la Vespera Kolegio. Feliĉe por ni S-ro Kevin Smith translokiĝis al Balgowlah kaj nun instruas elementan kurson.

Marjorie Duncan

● **CANBERRA:** S-ro Jim Davison prelegis (12/7) pri vojaĝo al Sovetunio. S-ro Harry prezentis (19/7) filmon pri Nova Gvineo, kie li vojaĝis dum 3 semajnoj dum Junio. Poste li respondis al demandoj pri Papuo, Nov-Gvineo kaj aliaj lokoj en Sudorienta Azio. Ĉeestis vizitantoj el la Internacia Kunveno pri Antarktika, inter ili S-ro Gielb, bona Esperantisto. D-ro Ross Robbins (26/7) aranĝis "Kvizon", laŭ la amuzaj konkursoj de S-ro Linton dum la lasta Kongreso.

● **MELBURNO:** La Melburna E-Klubo fine translokiĝis en Aŭgusto al la Esperanto-Centro. Dum jaroj Merkredo estis la tago de niaj kunvenoj, sed ĉar alia klubo luas la domon dum tiu tago, kaj la Kooperativo ankoraŭ dependas de la enspezo, ni nun kunvenas ĉiun Lun-don.

Sajne neelĉerpeblan provizon da lumbildoj posedas nia mondvojaĝanto S-ro Frank Taylor kaj li uzis ĝin trifoje por distri nin (4/8, 18/9 kaj aŭgusta Rendevo). El la AEA "sonbiblioteko" ni audis 4 paroladetojn de D-ro Privat (21/8); S-rino Fay Koppel gvidis (28/8) Demandar-Vesperon. El Centra Aŭstralio revenis D-ro A. Fridenbergs kaj je 4-a Sept. li prelegis kun lumbildoj pri nia vojaĝo. Interesan prelegon prezis S-ro Linton (11/9) — pri De Beaufort kaj la Ido-Krizo.

Bonvena gasto estis Jack Hawks el Perto, kiu je 2-a kaj 3-a Sept. paŭzis en Melburno survoje al Eŭropo. Per inspekto de la E-Centro, vespero ĉe Ges-roj Koppel kaj rondveturado kun S-ro Cohen li pasigis sian restadon en Melburno.

Pardonpete al S-ro Linton, kies nomon oni ellasis el la listo de parolantoj okaze de la solena Memor-Servo honore al D-ro Fred Williams (22/7).

Literatur-Amantoj atentu !

En la lasta numero de nia gazeto (p. 117) aperis konsilo ke oni mendu librojn rekte ĉe la Stafeto-Eldonejo. Bonvole notu ke tiaj libroj estas PLI FACILE haveblaj pere de la AEA-Libro-Servo. Sendu viajn mendojn kaj ĉekojn al S-rino I. Milligan, 274 Mont Albert Road, Surrey Hills, Vic.

LA UNUA E-GRUPO.

En "Nuntempa Bulgario", 4/1961, A. Veršinin (Odesa Domo de Scienculoj) impresas defendas tezon, ke Odeso, ne Nurnbergo, estas la lulilo de la unua grupo de E-o. Sub V. Gernet grupo fondiĝis en Odeso en Septembro 1889. La aŭtoro asertas, ke nur surpapera estis la transiĝo en Decembro 1888 de la Nurnberga Weltsprache-Verein al Esperanto; nur dek anoj deklaris sin E-istoj, kaj post la "aliĝo" la Verein eĉ ne ŝanĝis sian nomon.

Recenzoj

"Sekretoj de la Marestaĵoj", de Petar Guino. El la kroata lingvo tradukita kaj reverkita de Lic. Marinko Givoje.

Eldonis Kroatia Esperanto-Servo, Zagreb 1960, sub la aŭspicio de UEA. 144 paĝoj, 73 bildoj. Prezo 20 steloj.

La libro enkondukas nin en la misteran mondon de la enmara vivo. Ĝi estas kvazaŭ beletra sciencajo, vera frandaĵo por ĉiu, kiu admiras la miraklojn de la naturo. Fakte ĝi povas doni tiom da malkonataĵoj — sed vere konendaj — detaloj al ĉiu homo, ke mia opinio neniuj povas legi ĝin sen valora plivastiĝo de sia spirita horizonto.

La aŭtoro estis laŭprofesie ĵurnalisto kaj fariĝis Esperantisto antaŭ kvin jaroj. Li skribis en sia gepatra lingvo multajn popularsciencajn legaĵojn pri temoj el historio, geografio, naturscienco, fiŝbredado, kaj precipe el marbiologio kaj ornitologio. Tial li disponas pri tiom da faka lerteco, simple klarigi sciencajn faktojn kaj teoriojn, ke la teksto nepre devas kapti eĉ leganton, kiu kutime ne okupiĝas pri naturstudado.

Jam la titoloj de la 31 mallongaj ĉapitroj devas akriĝi ĉies apetiton. Mi ne povas ne citi almenaŭ kelkajn kaj malkaŝi iom de la surpriza enhavo:

"Kiel ekestis la maro kaj la vivo en ĝi"

(Marakvo, laŭ konsisto tre simila al mamula sango, estis la lulilo de la tuta vivo surtera.)

"Nevidebla martrezoro."

(En unu litro da marakvo ekzistas kelkfoje milionoj da vegetaĵetoj formantaj la planktonon, la unuan eron en la ĉeno de la enmara vivo, kiu fine produktas la grasajon en la baleno.)

"Interesaj kooperativoj."

(Stranga reproduktado de spongoj, ties artmaniera bredado; la deveno de la vorto 'koralo'.)

"La plej granda konkio de la Adria Maro."

(La duvalvulo 'pinao'; la fadenojn, kiuj ligas ĝin al la marfundo, oni uzas en suda Italujo por fari tri-kajojn.)

"Zorgoplena patro."

(Marĉealeto, same nomita en ĉiuj lingvoj, povas movi ĉiun okulon ĉiufanken kaj ŝanĝi la koloron de la korpo. La femalo dejetas ovojn en ventran saketon de la masklo, kiu surprenas la pluan zorgadon pri la idaro.)

"El la rivero Neretva en la profundojn de la oceano."

(Misteroj en la vivo de la angilo kaj ties migradoj, kiuj cerbumigis sciencistojn dum jarcentoj. La fina solvo estas en aldono al la libro, ĉar ĝi estis trovita nur post komenco de la presado. Alia surprizo: angilo havas en sia sango fortan venenon, similan al tiu de serpento, kiu feliĉe solviĝas ĉe temperaturo de 60 d. C.)

La lingvo de la traduko estas bonega, neniuj komplikaj frazoj, ĉio estas en flua klara stilo kaj facile komprenebla. Kelkaj preseraroj troviĝas, sed ne multaj, ankaŭ kelkaj eraroj (p. 7: konsulti anstataŭ konsili; p. 113: postsekvio anstataŭ sekvo; p. 118. 11.500 m anstataŭ 11500 m.) La libro enhavas liston de neologismoj kaj fakterminoj, kiu estas necesa en tia libro kaj granda helpo por nefakuloj. La ilustraĵoj, kaj la koloraj kaj la blanknigraj, plejmulte estas artistefaritaj kaj ili abunde klarigas la tekston.

Mi mem kiel konkologiisto posedas iom da scio pri maraj estaĵoj kaj certe grandan intereson por ili, kaj mi ne hezitas, tutkore rekomendi la libron al ĉiuj samideanoj. Valora aldono al nia popularsciencia literaturo.—P. E. Schwerin.

TOPAZE: Marcel Pagnol. LA SPIEGO TENACITY: Charles Vildrac. El la Franca trad. Roger Bernard. Stafeto: J. Regulo eldonis, en Tenerife, Kanariaj Insuloj. 292 p. 2 Us. dol.

Trafis grandan sukceson la du teatraĵoj de tiuj famaj literaturistoj. Por ĉiu Prof-o G. Waringhien verkis enkondukon. La unua estas amuza prezento pri Topaze, naive honesta instruisto, kiu perdas oficon pro nevolo perforti sian senton de l'justo antaŭ absurda plendo de bonsocieta klientino de la lernejo. Troviĝas publika administristo, kiu uzas sian aŭtoritaton, por postkulise manovri komercajn aferojn profite al si.

Senintence Topaze kontaktigas kun tiu ruza fi-farulo, kaj post duboj de la konscienco, lasas sin uziĝi kiel formala subskribisto de dokumentoj, kaŝa "pajlohomino". Fine tamen, ŝajne pro ekfloro de latentaj talentoj, li akiras aplombon kaj memfidon, kaj surprizas sian uzanton per efektiva transprenado de la tuta sekreta koncerno.

Jen la trunko de la "arbo", kies branĉoj estas spritaj scenoj entirantaj aliajn rolulojn, aliajn situaciojn. Nur ŝoketas la fina "kurteno", kiu ŝajnas iom malforta; mankas kulmina efiko. La teatraĵo niaopinie atingas klimaksen, plej frapan punkton, kun sceno en kiu Topaze la mastron ukaze senposedigas.

En la lasta sceno (4) Topaze babilas kun kolego Tamise. Ĝi ĉinikiĝinta, Topaze rebatas ties riproĉojn pri la malhonesto, kaj ŝajne impresas sian alparolaton, kiu "eliras penseme", kun novaj konceptoj pri la ideala kaj la realisma en la vivo. "Instrui moralon al infanoj, direkti ilin sur ĝustan vojon, ne plu respondas al la realo. Malatenti al etikaj proverboj estas la komenco de riĉiĝo". Ironio efektiva!

Sub masko de amuzo Pagnol mokas la malhoneston, kiu pli-malpli rodas rilatojn de homoj en ĉiu vivotavolo ĝin obliganta, kaj Bernard trafe tradukis la verkon, kies dialogo, en sia nova vesto, dolĉe odoras la parfumon de la originalo.

Admirinde klara, esprimtrafa, la traduko estas rimarkinde libera je neologismoj. Notindaj: kapuĉo de fontplumo. P. 246 (pri vundita fingro) "la karno agas sub la ungoj". Ŝajne influo de Franca "agir, agissant". 279: "Li estas homo unupeco". "Peco" devas signifi: parto, do "unupeco" estas dubesenca. Ĉu "integre"—sen morala nuanco?

La dua estas rakonto simpla, sed riĉa je vivobservoj kaj atenteinde inteligenta prikomento. Du Parizanoj, Segard kaj Bastien, survoje al Kanado, serĉas ripozon en havena restoracio. Ili renkontiĝas kun laboristo Hidoux, kaj kun li diskutas la elmigron. Sekvas bona konversacio, kiu jetas lumon pri tio. Bastien, firmopinia viro, muldas la decidojn de Segard, kiun li cetere inklinitigis iri al Kanado. La ŝipo

devas pro riparo resti kelkajn ekstrajn tagojn ĉehavene, dum kiu tempo la du viroj loĝas ĉe la restoracio. Segard, preninte laboron ĉe Hidoux, vundas la manon kaj sin izolus en sia ĉambro. Bastien amim-pikiĝas kun la servistino Tereza, kaj kun ŝi kaŝe forkuras. Restanta sola, Segard fine trovas sin sub neceso uzi la propran volon, kiun ĝis tiam direktigis por li Bastien. Ĉu iri transmaren, ĉu reiri Parizon?

Ĉar temas pri la volo, la decid-kapablo de homoj direkti la propran vivkuradon. "Estas homoj, kiuj estas kiel korkoj sur rivero. Ili iras re-vante, restas en golfeto aŭ kanoj; aŭ, kiam venas kirlo, ili denove ekfloras pluen. Aliaj estas ventvergetoj; havante pivoton, ili estas firmaj". Tamen, kio ĝuste estas la pivoto? Certe ne volo, kapablo direkti ventofluon, ĉar la vivovoĵojn, ĉar la ventoj mem faras tion, kaj la "pivoto" obeas ilin. Ĉu do vere ĝustas tiu analogo de riverfluo aŭ ventoblovo? Kontraste kompari senvolajn "korkojn" kun "ventokokoj" ne trafas, ĉar ambaŭ tipoj restas figure influataj de la elementoj—ĉu akvo, ĉu vento.

Sed ekzistas tria kategorio. Churchill elstare reprezentas ĝin, sed ankaŭ simplaj homoj povas ekzempligi ĝin en sia malpli larĝa vivkadro. La vivo de la granda Anglo montras kion homo povas fari, por direkti la kuron de l'istorio, aŭ modifi la forton de persona destino. Bazita sur la "pivoto" de klara celo kaj fera volo, li, vorte kaj age, tranciĝis kanelojn laŭ kiuj la cirkonstancoj fluadis. "Eĉ la ventoj lin obeis." Deterministoj agas saĝe, se ili reprenus siajn teoriojn kaj funde ilin revizius.

Valora kontribuo al nia teatra literatura, kaj rekomendinda por ĉiu amanto de bonflua kaj tuj-komprebla legajo.—F.R.B.

Book Service: Mrs. I. Milligan, 274 Mont Albert Road, Surrey Hills, Vic.

TRI LIBRETOJ.

PAGENSTECHER, Johanna. "Sageoj kaj Rakontoj Laŭlonge de l' Rejno." Pagoj 47. Prezo 4/6.

Pecetoj de rakontoj kaj legendoj, iuj feaj, iuj teraj, pri okazintoj laŭlonge de la Rejno dum la mezepoko, bone rakontitaj en lingvo glata kaj bela. La koverto, tipografio kaj de-

segnoj ĉiuj plaĉas. La evitinda neologismo "sageo" ne venas rekte de la islanda "saga", por kiu oni preferu "sagao", sed de la germana "Sage", kiu signifas nur "legendo".

BERGER, Joseph F. "Niko kaj Nina: Postkurso Legolibro Originala. Pagoj 70, prezo 4/3.

Knabo kaj knabino kreskas en Germanujo. Okazas renkontoj kaj aventuroj; disiĝo, miskompreno kaj geedziĝo. El tiaj banalajoj, kuniĝitaj en simpla, bela, iom lirika lingvo, la aŭtoro faras sian idilieton. Ĉiu "ĉiam estis surradiita de sincera ĝojo kaj gaja sereneco". Mankas nur vidi la rolulojn kontraŭstari veran malbonon. Sed eĉ dum la milito, neniu estas kruela aŭ mensoga; neniu ŝtelas, batas aŭ trompas. Tamen tre bona lernolibro, ĉiam interesa, eĉ pro la stranga moralo:—Estu bonaj kaj ordemaj: fermu la okulojn al malbono.

WIECZOREK, Klemenz. "Kiel Aŭtodidakto al Pedagogia Scienco." Pagoj 39. Prezo 2/9.

Oni vane atendas de tiu libreto ion pri la memeduka scienco. Estas io pri la historio de pedagogio; io pri la virtoj de Esperanto; multfoja ripetado, ke eduko devas esti religia. Multe da predikado, sed preskaŭ nenio pri aŭ logika teorio aŭ praktika instruo. Mi ne povas diveni la celon de la aŭtoro—se efektive celon li havis. La lingvo estas iom arkaika kaj tute ne bela.—F. M. Dunn.

Eldonis la tri libretojn Limburger Vereinsdruckerei, Diezer Str. 17-19, Limburg/Lahn, Germany.

GEOGRAFIA REVUO

N-ro 4, raportas pri ok milionoj da kanguruoj en Novsudŝiulo, kaj ankaŭ mencias ekstermon de leporoj en Aŭstralio. Fakte temas ne pri leporoj sed pri kunikloj. Ankoraŭ kredante, ke pri la geografio la revuo meritas fidon koncerne sian propran fakon, ni tamen konsilas, ke ĝi pligu sian scion pri la ĉi-landa faŭno.

Uzante "Novsudŝiulo", la revuo ne helpas al la lingva unueco, ĉar la formo ĝenerale uzata en Aŭstralio estas "Novsud-Kimrujo".

POR VIN DISTRI.

La homo, kiu amas nur sin mem, malamas nenion pli multe ol esti sola kun si.—Pascal.

Recenzantoj! Se verko edifas vian spiriton, purigas vian pensadon, kaj instigas vin al nobla strebemo, ne serĉu plu alian regulon por ĝin juĝi. Ĝi estas bonega, farita de majstra mano.

Televido ŝanĝe faras al geknaboj, ke ili ne plu estas nerezisteblaj fortoj, sed fariĝas nemoveblaj objektoj.

INDIKU PRONONCON!

Nepre transskribu nacilingvajn proprajn nomojn per Esp-a ortografio post la nacia formo, celante kiel eble plej helpe redoni la prononcon. Ekz., Carlyle (karlaji); Heine (hajne); Herriot (erjo).

KIO OKAZIS EN BERNE.

Ce la Kongreso en Berne (1913) D-ro Olšvanger aranĝis, ke sabate okazu preĝado en la Berna sinagogo. Li insistis, ke Zamenhof ĝin partoprenu. Tiu unue rifuzis, por ne demonstri sian religi-apartenon, supozinte, ke tio ĉi povas iel malutili al E-o, ĉu pro ebla malŝato al Judoj (kiu povus influi al la ne-Espa publiko); ĉu pro la postulo de nacia kaj religia senpartieco de li propagandita. Sed Olšvanger argumentis, ke tiel aŭ alie, la Majstro ne sukcesos (eĉ ne demonstrante sian nacian apartenon) depreni de la malŝatantoj de la Judoj ilian sintenon al E-o, se ĝi estas anticipa negativa. De alia flanko, demonstri prireligia indiferecon ankaŭ estas malkonvene al la aŭtoro de "Preĝo Sub la Verda Standardo".

Zamenhof ja aperis en la sinagogo. Alestis Judoj kaj ne-Judoj. Olšvanger "sidigis lin sur la honoran sidlokon, ĉe la orientdirekta preĝeja muro, kaj donis al li la silkan blankan preĝtukon kun bluj strioj, per kiu la Majstro sin envolvis. Dum laŭtleĝo de la Biblio li estis honorita per alvoko al la ambono, de kiu li aŭdigis la konvenajn bendirojn de "Maŝtir". Sed la kulmina surprizo estis la rabena prediko, farita en Esperanto." Estis Olšvanger, kiu instruis al la rabeno la lingvon, kaj helpis al li verki la predikon, bazitan sur Cef-

anja 3/9: "Tiam mi redonos al la popoloj lingvon puran."

Tute mutis la tiamaj E-gazetoj, kaj ankoraŭ ĝis nun ne aperis raporto pri tiu signifa evento. Nia informinto estas D-ro J. Kohen-Cedek, kiu ricevis ĝin konversacie kun d-ro Olšvanger.

FILATELIO.

La Aŭstralia okpenca p.m. "tigrokata" ricevis de la Londona Poŝtmarkkolekta Jarlibro aprobon, kiel unu el la dek plej bone desegnitaj de 1960j.

(Ĝi bildas marsupialan mamulon karnmangan, ŝajne Dasyure (Gr. dikvosta) maculatus.)

Nova verko de la Pola aŭtoro Jean Forge (Jan Fette) kiu antaŭmildas ĉarmis nin per siaj Abismoj; Salte Trans la Jarmiloj kaj Mr. Tot Aĉetas Mil Okulojn. Ĉi originala novelaro—La Verda Raketo—amuze rigardas "la verdajn batalantojn".

Eldonis: KOKO, Randbolvej 4, Copenhagen F.. Prezo 30 steloj.

INDONEZIO.

Spell it that way, says the Indonesian Esp. Assoc., which held its first general conference April 1-3 in Djakarta. The governor of the town, the ambassador from Poland and an education department representative attended the conference.

Address: Indonezia Esperanto-Asocio, Pintu Besi 39, Djakarta.

LILIPUTO, la unua parto de "Gulliver's Travels", aperos (trad. Ethel M. Prent). Angla prezo, 7/- Adreso por sciigo al niaj agentoj: 3 Ashdown Rd., Epsom, Surrey.

EDUCATION.

The Tasmanian Education Dept. includes Esperanto in the School Board Exam. scheme. Its manual for 1961 has a chapter on Esp. exams., courses and teaching aids.

The annual conference of the N.S.W. Teachers' Federation voted for a resolution on teaching Esperanto preparatory to studying languages.

(Ĉu interesatoj povus pli-informi nin pri tiuj aferoj?—Red.)